

Розглянуто та схвалено
на засіданні методичної
комісії суспільних і
гуманітарних дисциплін
Протокол №__ від _____ 2018 року
Голова методкомісії _____

Затверджую
Заступник директора з НР

МЦ ПТО ХМД м.Львова
_____ К.Я.Шийка
« ____ » _____ 2018 року

Тема уроку: Створення ООН. Нюрберзький та Токійський процеси над воєнними злочинцями.

Мета уроку:

Навчальна: узагальнити знання з історії Другої світової війни, розкрити процес формування і функціонування ООН, пояснити суть і значення проведення міжнародних військових трибуналів.

Розвивальна: розвивати вміння аналізувати історичний матеріал, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, працювати з історичними джерелами, бачити проблему і шукати шляхи її вирішення, конструювати свої знання та орієнтуватися в інформаційному просторі, самостійно набувати нові знання та поєднувати їх в єдину систему: робити висновки і давати оцінку історичним фактам, подіям, явищам, виступати в ролях історичних діячів, розвивати критичне мислення.

Виховна: виховувати почуття національної свідомості та гідності, патріотизму та гордості за героїчне минуле нашого народу; формувати негативне ставлення до будь-яких проявів насильства.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Форма проведення: інтерактивний урок з використанням елементів бесіди та самостійної роботи.

Метод проведення: пояснювально-ілюстративний метод, проблемний виклад, частково пошуковий.

Проблемне питання:

Дії нацистів у роки Другої світової війни - це правила ведення війни чи злочин?

Епіграф уроку: "Хто не пам'ятає свого минулого, той не вартий свого майбутнього". Максим Рильський.

Основні поняття: ООН, Нюрнберзький та Токійський процеси, трибунал.

Основні дати:

24 жовтня 1945 р. - створення ООН,

20 листопада 1945 р. - 1 жовтня 1946 р. - Нюрнберзький процес,

3 травня 1946 р. - 12 листопада 1948 р. - Токійський процес.

Література:

1. Гаазький трибунал визнав факт військової агресії РФ в Криму і на Донбасі: гучні подробиці
2. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року і до наших днів / Пер. з фр. Є.Марічева. - К.: Основи, 1995. - 903 с.
3. Грицяк І., Камінська Т. Створення, розширення та діяльність Північноатлантичного Альянсу (НАТО) / І. Грицяк, Т. Камінська // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. - 2009. - Вип. 3. - С. 183-194.
4. Ладиченко Т.В. Всесвітня історія: Підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень). - К.: Грамота, 2011 - 224 с.: іл.
5. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Наук. – метод. посібн. / О.І.Пометун, І.В.Пироженко. За ред. О.І.Пометун. - К.: Видавництво «А.С.К.», 2004. – 192 с.
6. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна: Коротка історія / Анатолій Фотійович Трубайчук. – Київ: Наукова думка: Асоціація істориків «Істина», 1995. – 192 с.: 12 ст.іл. – На укр. яз. - ISBN 5-12-004689-4.
7. Хімей В. УРСР у міжнародних відносинах періоду блокового протистояння / В. Хімей // Сіверянський літопис. - 2012. - № 5-6. - С. 184-190. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/sl_2012_5-6_23.pdf
8. Щупак І.Я. Всесвітня історія. Новітній період (1939-2011рр.): підруч.для 11кл. загальноосвіт. навч. закл. - Запоріжжя: Прем'єр, 2011. – 272 с.
9. Бровченко Н. І. Слідами Нюрнберзького процесу. Черкаси, 2015.

Обладнання уроку: політична карта світу, роздатковий матеріал, презентації, мультмедіа.

Обладнання: підручник Т. Ладиченко «Всесвітня історія», політична карта світу, атлас, схема «Структура ООН», комп'ютер, історичні документи, творчі проекти учнів, матеріали інтернету.

Очікувані результати.

Після уроку учні зможуть:

1. Розповідати про процес та етапи створення ООН, її функції та діяльність.
2. Характеризувати злочинні дії нацистів у роки Другої світової війни.
3. Наводити факти, які є підтвердженням злочинів проти людства, миру, давати їм оцінку.
4. Дати відповідь на проблемне питання проекту.
5. Створювати власні творчі проекти.
6. Порівнювати різні точки зору щодо подій Другої світової та Великої Вітчизняної воєн та визначати власну позицію.

Хід уроку

I. Організаційний момент уроку

II. Актуалізація опорних знань

Бесіда: Ялтинська конференція; Потсдамська конференція; Акт про капітуляцію Японії.

Виконання інтерактивної вправи в програмі LearningApps.org.

III. Мотивація навчальної діяльності. Оголошення теми, мети та плану уроку.

Викладач: Дуже важливим в період післявоєнного врегулювання міжнародних проблем стало питання про створення ООН.

Запитання до учнів: Чому Ліга Націй не змогла зберегти мир і фактично напередодні війни проводила політику потурання агресору? (Думки учнів).

План уроку.

1. Створення ООН.
2. Нюрберзький процес.
3. Токійський процес.

IV. Вивчення нового матеріалу

Учні попередньо отримують план уроку, рекомендовану літературу. Створюються творчі групи для підготовки питань за допомогою презентації на основі «Методу проектів».

1. Створення ООН.

Викладач: Зміни у розподілі сил після Другої світової війни вимагали створення міжнародної організації з метою підтримання і зміцнення миру та безпеки. Потрібно було створити потужну та авторитетну міжнародну організацію, яка б виступала арбітром міжнародних конфліктів. Ідея такої організації належала американському президенту Ф. Д. Рузвельту, головні питання створення цієї організації були вирішені на міжнародних конференціях «великої трійки», остаточні рішення було прийнято на Ялтинській конференції в 1945 р. США, СРСР та Англія прийняли рішення про скликання установчої конференції ООН **25 квітня 1945 р. в Сан-Франциско.**

Учасниками конференції могли бути всі держави, які оголосили війну Німеччині і Японії до 1 березня 1945 р. Право стати членами ООН отримали і Українська РСР, Білоруська РСР та Росія. Тому коли 24 серпня 1991 року Україна стала незалежною, в нас не було потреби вступати в ООН.

Конференція в Сан-Франциско проходила з **25 квітня по 26 червня 1945 р.** У ній взяли участь близько 300 делегатів від 46 країн світу. У прийнятому на конференції Статуті ООН зазначалось, що метою нової організації є підтримання міжнародного миру і безпеки колективними заходами, розвиток дружніх відносин між країнами, здійснення міжнародного співробітництва при розв'язанні проблем економічного, соціального та гуманітарного характеру. ООН була заснована на принципах суверенної рівноправності всіх членів, мирного улагодження суперечок, утримання від застосування сили. ООН не мала права втручатись у внутрішні справи, крім випадків, коли таке втручання необхідне для підтримання миру. **Офіційною датою створення ООН вважається 24 жовтня 1945 р., коли було затверджено Статут ООН.**

Перегляд фільму. Історія створення ООН.

Запитання до учнів: А ви знаєте скільки на сьогодні країн входить до складу ООН? (Думки учнів).

Вищим органом ООН визначено **Генеральну Асамблею**, яка збирається на свої сесії один раз на рік. До її обов'язків входить затвердження бюджету організації, прийняття нових членів, обрання непостійних членів Ради Безпеки, Економічної і Соціальної Ради, Ради з питань опіки, Міжнародного суду, Секретаріату на чолі з Генеральним секретарем ООН. Вона складається з представників майже всіх націй світу.

Також вищим органом була визначена і **Рада Безпеки**, яка складається з 15 держав-членів, котрі в свою чергу розподіляються на 5 постійних членів — Китай, Франція, Росія, Великобританії і Сполучені Штати Америки — і 10 непостійних членів, в наш час це Австрія, Буркіна-Фасо, Коста-Ріка, Хорватія, Японія, Лівія, Мексика, Туреччина, Уганда і В'єтнам. П'ять постійних членів Ради мають право на «вето» над основними питаннями, але не щодо процедурних резолюцій чим дозволяє постійному члену Ради блокувати прийняття рішень, але не дозволяє блокувати обговорення самої резолюції, навіть коли вона не є прийнятною для нього. Десять тимчасових місць в Раді Безпеки ООН визначаються на двох-річний термін з держав-членів ООН за які проголосували на Генеральній Асамблеї ООН та відповідно на регіональній основі. Голову Ради Безпеки ООН призначають за алфавітом кожен місяць.

За Статутом вона є постійно діючим органом, на який покладаються обов'язки по підтриманню миру. Для реалізації своїх повноважень РБ має право накладати на агресора санкції, вводити блокаду і застосовувати проти нього силу. У розв'язанні всіх питань, крім процедурних, потрібна одностайність постійних членів РБ. Під егідою ООН було створено різні спеціалізовані організації:

1. **ЮНЕСКО** - це Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. На 22 конференції Комітету Світової спадщини ЮНЕСКО, що відбувся у Кіото в Японії з 30 листопада по 5 грудня 1998 р. Львів, а саме його найдавнішу історичну частину було занесено до Світової спадщини ЮНЕСКО.

Запитання до учнів: А ви знаєте за якими критеріями Львів віднесли до Світової спадщини ЮНЕСКО? (Думки учнів).

2. **ВООЗ** (Всесвітня організація охорони здоров'я),
3. **МОП** (Міжнародна організація праці),

4. **ЮНІСЕФ** (Дитячий фонд ООН),

5. **МВФ** - це Міжнародний валютний фонд, заснований 29-ма державами, з метою регулювання валютно-кредитних відносин країн-членів і надання їм фінансової допомоги шляхом надання коротко- і середньострокових кредитів в іноземній валюті. До його складу входять 189 країн-членів, в тому числі і Україна, яка розпочала свою співпрацю влітку 1992 р. Всього з 1994 по 2017 рік наша держава отримала 35,2 мільярда доларів, а повернула трохи більше 18.

Головним обов'язком Ради Безпеки є підтримка міжнародного миру. Вона проводить свої засідання в Нью-Йорку, коли в цьому виникає необхідність.

Міжнародний суд розглядає суперечки між державами, які визнали його юрисдикцію. Він складається з 15 суддів, вибраних Генеральною Асамблеєю і знаходиться в Гаазі (Нідерланди).

Секретаріат очолює Генеральний секретар ООН і виконує адміністративні функції. Це "громадянська служба" ООН, яка має міжнародний штат кількістю 15 000 осіб, які працюють у різних комісіях та організаціях.

Запитання до учнів: Хто на сьогоднішній день є Генеральним секретарем ООН? (Думки учнів).

Ми бачимо, що на початку своєї діяльності ООН, мала великий вплив.

2. Нюрберзький процес.

2 вересня 1945 року завершилася Друга світова війна, найжахливіша за всю історію людства. Хто повинен відповісти за 67 млн. убитих, скалічені людські душі, осиротілих дітей, солдатських вдов, за сльози матерів, які оплакували своїх дітей? Хто повинен відповісти за сотні тисяч спалених сіл і міст, за знищені і пограбовані матеріальні і культурні цінності держав Європи?

На це запитання мав відповісти Міжнародний військовий трибунал у м. Нюрнберзі. Проведення такого судового процесу в першу чергу вимагав Радянський Союз.

Уїнстон Черчилль, виступаючи в палаті громад британського парламенту 4 жовтня 1944 року заявив: «Немає впевненості в тому, що для таких злочинців, як Гітлер, Геринг, Гімmlер, необхідно застосовувати процедуру суду», а під час Кримської конференції (4-11 лютого. 1945 р.) він сказав, "що краще всього було б

розстріляти головних злочинців, як тільки вони будуть спіймані". А міністр фінансів США Г. Моргентагу висловився за розстріл військових злочинців без суду і слідства.

Інтерактивний метод «Займи позицію».

Запитання до учнів: Якої точки зору дотримуетесь ви і чому? (Думки учнів).

Повідомлення 1 учня: Місто Нюрнберд існує майже 1000 років. Це була старовинна резиденція баварських королів. Протягом багатьох століть воно було символом загарбницької політики Священної римської імперії. Саме в Нюрнберзі нацисти видали свої расові закони, які згодом одержали назву «нюрнберзькі». У 1935 і 1938 роках тут відбувалися партійні з'їзди. **Нюрнберзький процес** – міжнародний судовий процес над колишніми керівниками нацистської Німеччини, який проходив у м. Нюрнберзі з 20 листопада 1945 р. по 1 жовтня 1946 року.

Домовленість про створення Міжнародного військового трибуналу, про судове переслідування головних військових злочинців, про Статут Трибуналу були опрацьовані представниками СРСР, США, Великої Британії, Франції в ході Лондонської конференції, яка проходила з 26 червня по 8 серпня 1945 року. Це була позиція 23 держав-учасників конференції. Вироблені принципи Статуту були затверджені Генеральною Асамблеєю ООН.

Підготовка досудового процесу була завершена 8 серпня 1945 року. 29 серпня 1945 року був опублікований перший список 24 головних військових злочинців.

Міжнародний військовий трибунал було сформовано з представників чотирьох великих держав відповідно до Лондонської угоди: представниками від США були колишній генеральний прокурор Ф. Біддл і Джон Паркер, а також представники від СРСР, Великобританії та Франції.

До початку судового засідання Міжнародний трибунал провів кілька організаційних засідань, на яких були прийняті рішення про регламент, форму одягу суддів, порядок їх розміщення в залі суду, організацію роботи секретаріату і перекладачів, адвокатів, підсудних. Головою трибуналу був обраний головний суддя Англії Джеффри Лоренс, від СРСР – заступник голови Верховного Суду СРСР, генерал-майор юстиції І. Нікітченко, від США - колишній Генеральний

прокурор США – Ф.Біддл, від Франції - професор кримінального права А. Доннедьє де Вабр.

Перегляд фільму: Завершився Нюрнберзький процес.

Повідомлення 2 учня: У звинувачувальному акті розглядалися злочини 24 військових злочинців, серед них: Геринга, Ріббентропа, Лея, Розенберга, Кейтеля, Фріка та інших - кожного особисто, а також ті організації, органи влади, які вони представляли СС, СД, СА, гестапо, генштаб, верховне головнокомандування, керівництво нацистської партії.

Їх звинуватили:

1. **У злочинній змові,** тобто у використанні нацистського контролю для агресії проти іноземних держав. В агресивних діях проти Австрії і Чехословаччини. Нападі на Польщу. Агресивній війні проти всього світу, яка тривала з 1 вересня 1939 по 2 вересня 1945 років. Вторгненні Німеччини на територію СРСР, в порушенні пакту про ненапад від 23 серпня 1939 року. Співпраці з Італією і Японією і агресивній війні проти США в листопаді 1936 - грудні 1941 року.

2. **У злочині проти миру.** Всі обвинувачені та різні інші особи протягом ряду років до 8 травня 1945 року брали участь у плануванні, підготовці, розв'язанні та веденні агресивних воєн, які також були війнами в порушення міжнародних договорів, угод і зобов'язань.

3. **У воєнних злочинах.** Вбивствах і жорстокому поводженні з цивільним населенням на окупованих територіях і в відкритому морі. Відведення цивільного населення окупованих територій у рабство і для інших цілей. Вбивствах і жорстокому поводженні з військовополоненими та військовослужбовцями країн, з якими Німеччина перебувала у стані війни, а також з особами, які перебували у плаванні у відкритому морі. В безцільному руйнуванні великих і малих міст і сіл, спустошенні, що не були виправдані військовою необхідністю. Онімечинням окупованих територій.

4. **У злочині проти людства.** Обвинувачені проводили політику переслідування, репресій і винищення ворогів нацистського уряду. Нацисти

кидали в тюрми людей без судового процесу, піддавали їх переслідувань, принижень, поневолення, тортурам, вбивали їх.

Запитання до учнів: А чому в списку відсутні прізвища тих, про яких Черчілль говорив: «Немає впевненості в тому, що для таких злочинців, як Гітлер, Геринг, Гімmlер необхідно застосовувати процедуру суду»? (Думки учнів).

Викладач: 30 квітня 1945 р. в середині дня Гітлер покінчив життя самогубством. Вважається, що коли радянські війська брали Берлін, фюрер і Єва Браун прийняли отруту, після чого Гітлер застрелився. За словами очевидців, трупи загорнули в ковдри і винесли з бункера в сад. Там їх поклали у воронку, залишену бомбою, облили бензином та спалили. Ось уже більше ніж 70 років не вщухають гіпотези, мовляв, Гітлер міг інсценувати смерть, аби уникнути відповідальності за скоєні злочини. Оприлюднено засекречені документи про фюрера, які частково підтверджують теорії, нібито Гітлер не накладав на себе руки, а утік до Латинської Америки на підводному човні. Начебто, того ж дня з аеропорту Темпельгоф вилетів особистий літак фюрера. Потім, на підводних човнах він міг дістатися Південної Америки. Гітлер міг дожити до 60-х років і в нього, імовірно, бути діти, нова родина, яка оселилася в місті Мендоса – неподалік від Буенос-Айреса.

Суїцид Гітлера кинув Геббельса (рейхсміністра народної освіти і пропаганди) в глибоку депресію. Він говорив: "Дуже шкода, що такої людини не стало серед нас. Але нічого не поробиш. Для нас тепер все програно, і це єдино можливий шлях виходу, за яким пішов Гітлер. Я піду за його прикладом."

1 травня 1945 року Магда і Йозеф Геббельс близько 20 год. 40хв. напоїли своїх шістьох дітей морфіном і роздавили капсули з цианістим калієм у роті кожної дитини. Участь інших у вбивстві дітей, зокрема лікаря у бункері Гітлера до кінця не з'ясована. Також існували підозри, що найстарша 12-річна дочка Гельга, можливо намагалася чинити опір намірам батьків вбити її. Після вбивств дітей, Магда і Йозеф Геббельс вийшли в сад Рейхсканцелярії і проковтнули капсули з отрутою. За іншими свідченнями, на їх вимогу, їх розстріляв один з ад'ютантів; інші стверджували що, Геббельс застрелив спочатку дружину, а потім себе.

Запитання до учнів: Чому Геббельс і його дружина вбили своїх дітей і себе? (Думки учнів).

Повідомлення 3 учня: під час виступу учня демонстрація фільму без звуку: 16.10 - Приведен в исполнение приговор Нюрнбергского трибунала (з 28.11 до 30.24 хв.).

У ході Нюрнберзького процесу відбулося 403 судові засідання, допитано 113 свідків, розглянуто 143 письмові показання і більше 5 тисяч документальних доказів. У справі злочинних організацій допитано 101 свідок, розглянуто 1809 письмових заяв і 6 звітів, 196 тисяч інших письмових документів. Трибунал визнав злочинними організації СС, СД, СА, гестапо і керівний склад нацистської партії.

Смертні вироки були приведені у виконання в ніч на 16 жовтня 1946 р. в спортзалі Нюрнберзькій в'язниці. Герінг отруївся у в'язниці незадовго до страти (існує припущення, що капсулу з отрутою йому передала дружина під час останнього побачення при поцілунку). Вирок у виконання приводили американські солдати - професійний кат Джон Вудз і доброволець Джозеф Малт. Один зі свідків страти, письменник Борис Польшовий, опублікував свої спогади про страту: Йдучи на шибеницю, велика частина з них зберігали присутність духу. Деякі вели себе зухвало, інші змирилися зі своєю долею, але були й такі, які волали до Божої милості. Все, крім Розенберга, зробили в останню хвилину короткі заяви. І тільки Юліус Штрайхер згадав Гітлера. У спортивному залі, в якому ще 3 дні тому американські охоронці грали в баскетбол, стояли три чорні шибениці, з яких були використані дві. Вішали по одному, але щоб швидше закінчити, чергового нациста вводили в зал тоді, коли попередній ще бовтався на шибениці.

На світанку вони підїхали до Мюнхена й одразу попрямували на околицю міста до крематорію. Всякому, хто заходив до крематорію, не дозволялося вийти назад до кінця дня. Труни були роздруковані, тіла перевірені американськими, британськими, французькими та радянськими офіцерами, які були присутні при страті, для впевненості, що їх не підмінили по дорозі. Після цього негайно почалася кремація, яка тривала весь день. Коли і з цією справою покінчили, до

крематорію підїхав автомобіль, у нього поклали контейнер з попелом. Прах розвіяли з літака за вітром.

Викладач: Винісши обвинувальний вирок головним нацистським злочинцям, Міжнародний військовий трибунал визнав агресію найтяжчим злочином міжнародного характеру. Нюрнберзький процес іноді називають "Судом історії", оскільки він зробив істотний вплив на остаточний розгром нацизму. Адже ці злочини терміну давності не мають. Багато злочинців уникли покарання, проте вони все життя переховувалися від суду і слідства під чужими іменами і в чужих державах.

В Україні зараз йде війна, жорстока, жахлива. Бойовики ДНР і ЛНР беруть в полон і утримують в підвалах та інших жахливих місцях наших солдатів. 7 грудня 2018 р міжнародний кримінальний суд в Гаазі оприлюднив звіт про попереднє розслідування по Криму і Донбасу. Дії РФ в ньому кваліфікуються як агресія.

Попереднє розслідування торкнулося розгону Майдану, анексії Криму, примусовий призов кримських чоловіків в російську армію, переслідування проукраїнських жителів півострова, а також зміна його демографічного складу. Крім того, розглянуті захоплення майна, вбивства і тортури як в Криму, так і на Донбасі. Попередні висновки Гааги повністю спростовують заяви вищого керівництва РФ і російських пропагандистів про війну в Україні. Тому нам як ніколи потрібний такий суд.

3. Токійський процес.

Викладач: Продовженням Нюрнберзького процесу став Токійський процес - суд над японськими військовими злочинцями, що проходив у Токіо з 3 травня 1946 р. по 12 листопада 1948 р.

Повідомлення 4 учня: Міжнародний військовий трибунал для Далекого Сходу був утворений 19 січня 1946 року в Токіо (Японія) в результаті переговорів між союзними урядами. Усім союзним державам, які перебували у війні з Японією, було надано право мати свого представника — додаткового обвинувача, але цим скористалися тільки 11 держав: СРСР, США, Китай, Велика Британія, Австралія, Канада, Франція, Нідерланди, Нова Зеландія, Індія, Філіппіни. 19 січня 1946 року Дуглас Макартур видав спеціальну прокламацію, де наказав

сформувати Міжнародний військовий трибунал для Далекого Сходу. У цей же день він схвалив Статут трибуналу, де було зазначено як трибунал буде сформовано, які злочини розглядатиме і як він функціонуватиме. Моделлю цього документу виступав відповідний документ Нюрнберзькому трибуналу.

Дуглас Макартур призначив групу з одинадцяти суддів, дев'ять - з країн, які підписали акт про капітуляцію. 25 квітня 1946 року, згідно зі статтею 7 Статуту, цей документ був офіційно опублікований. Трибунал вперше зібрався 29 квітня 1946 року, а перше засідання відбулося 3 травня 1946 року.

У ході процесу було проведено 818 відкритих судових засідань і 131 засідання у суддівській кімнаті. Трибунал ухвалив 4356 документальних доказів і 1194 свідчення свідків (з яких 419 були заслухані безпосередньо трибуналом).

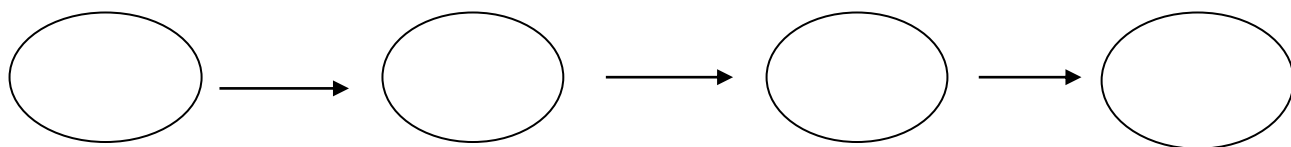
Як і на Нюрнберзькому процесі, всі пункти обвинувачення були розділені на три категорії: А, В та С.

- *Категорія А* (пункти 1–36) включала в себе обвинувачення у злочинах проти миру, плануванні та веденні агресивної війни та порушенні міжнародного законодавства і застосовувалася тільки проти вищого керівництва Японії.
- *Категорія В* (пункти 37–52), яка включала обвинувачення у вбивствах.
- *Категорія С* (пункти 53–55), куди входили обвинувачення у злочинах проти звичаїв війни та злочини проти людства, застосовувалися до японців будь-якого рангу.

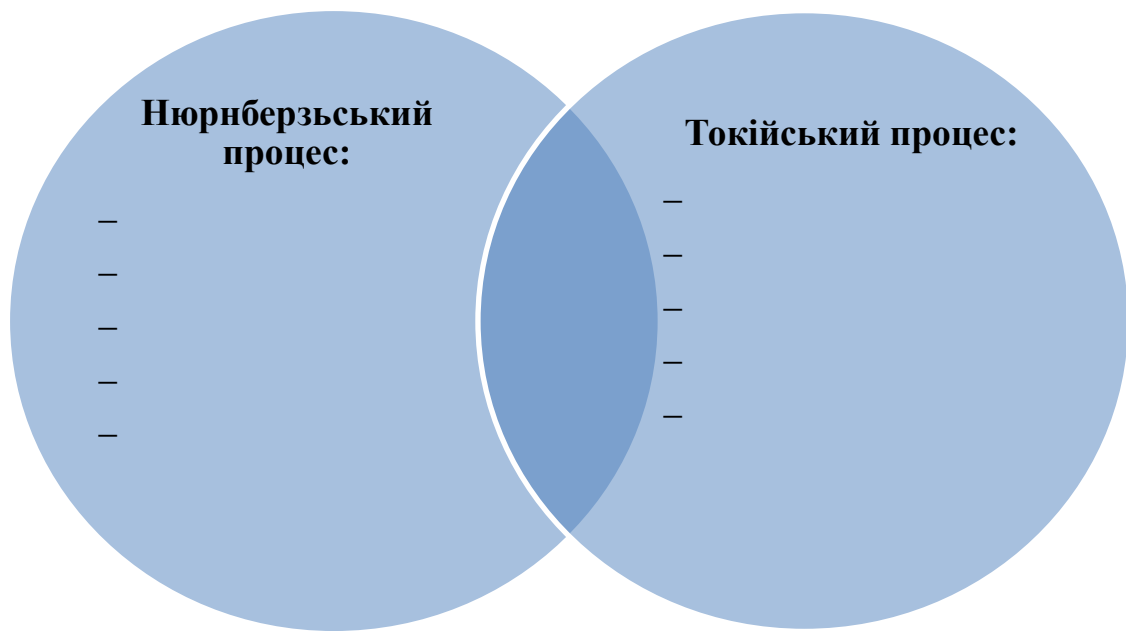
Останнє засідання трибуналу відбулося 12 листопада 1948 року. До смертної кари через повішення були засуджені: 4 колишніх прем'єр-міністри, 11 колишніх міністрів, 8 представників вищого генералітету. Вирок над засудженими до смертної кари був виконаний у ніч на 23 грудня 1948 р. в м. Токіо.

V. Узагальнення та систематизація знань

1. Відтворіть хронологічну послідовність створення ООН.

2. Складіть схему та визначте, що спільного і відмінного було у Нюрнберзькому та Токійському процесах?

Повернення до проблемного питання.

Дії нацистів у роки Другої світової війни - це правила ведення війни чи злочин?

Запитання до учнів: Чи існують правила ведення війни? (Думки учнів).

Вивчення психологічного стану учнів.

Які почуття викликав цей урок?

Складання сенкану учнями на дану тему і виступи учнів з ними.

VI. Підсумок уроку.

Токійський і Нюрнберзький процеси мали суттєве значення адже вперше до кримінальної відповідальності були притягнуті офіційні особи, відповідальні за планування, підготовку та розв'язання агресивних війн.

У Німеччині у перші повоєнні роки відбулося 2 млн. процесів над воєнними і нацистськими злочинцями. Такий же процес охопив і всі країни Європи. В Україні теж відбулись судові процеси над нацистами та їх посібниками, що здійснили злочини на території УРСР. Найбільший з них – Київський процес.

Ми ніколи, не могли б подумати, що в XXI ст. в незалежній Україні почнеться справжня війна, яка носитиме назву АТО. І задля збереження її цілісності загинуть тисячі молодих людей, а на окупованих територіях «поселяться» терор, репресії, табори смерті, катування і масові вбивства невинних людей. Нажаль, як бачимо історія має здатність повторюватися. Нам залишається лише вірити і

надіятися, що ми переможемо в цій війні, бо ми любимо свою країну і зробимо все, щоб вона залишалася суверенною, незалежною і вільною.

VII. Виставляння оцінок і мотивація.

VIII. Домашнє завдання

1. Опрацювати відповідний матеріал з підручника.
2. Підготуватися до контрольної роботи.